

Belügyi rendészeti ismeretek kerettanterv a 11-12. évfolyam részére

11. évfolyam (heti: 2 óra) Tanterv: Bel.1

Témakör neve	Javasolt óraszám
Magyarország biztonsági stratégiájának, biztonságának és rendjének lényege	15
A rendészetért felelős miniszter irányítása alá tartozórendészeti, rendvédelmi szervek általános jellemzése	15
Szolgálati fellépések, intézkedések és eljárások	15
A rendvédelmi, rendészeti szervek tagjaival kapcsolatos tudnivalók	14
Munka-, környezet- és egészségvédelem	9
Összes óraszám:	68

Tematikai egység	1. Magyarország biztonsági stratégiájának, biztonságának és rendjének lényege	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Korábbi történelmi ismeretek az államformákról, az állam működéséről, a különböző időszakokban létező társadalmi rendről, normákról és erkölcsről. Közvetett tapasztalatok a szülőktől és különféle forrásokból az egyén és közösség korra jellemző viszonyrendszeréről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyarországi rendvédelem, rendészet XX. századi történetének és az aktuális nemzeti biztonsági stratégia lényegének, az Alaptörvény jogrendre vonatkozó lényegi meghatározásainak megismerése. A rendvédelem, rendészet legfontosabb szakterminológiájának megismerése, értelmezése, a rendészet, rendvédelem tudományos megközelítése. Az ezekkel kapcsolatos előzetes tudás megerősítése, szintetizálása, a kapcsolódó fogalmak, a szakmai szókinccs bővítése, konzekvens használatára szoktatás, továbbá a rendszerező készség megerősítése.	
Ismeretek/fejlesztési feladatok		
<p><i>1.1. A rendvédelmi, rendészeti szervek kialakulása, történetének áttekintése</i></p> <p>A magyarországi rendvédelmi, rendészeti szervek és meghatározó jellemzőik a XX. században. Hazánk rendvédelmi, rendészeti szervei kialakulásának lényege, főbb állomásai a rendszerváltástól napjainkig.</p> <p><i>1.2. Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájának megítélése</i></p> <p>Hazánk biztonságpolitikai környezete, biztonsági stratégiájának főbb elemei. A globalizáció és a szövetségi politika lényege, biztonságpolitikai érdekeink a világban. Magyarországot érintő lehetséges fenyegetések, veszélyek, kihívások (terrorizmus, szervezett bűnözés, kábítószer-kereskedelem, katasztrófák) és ezek megelőzésének, kezelésének lehetőségei.</p>		

Civilizációs konfliktusok és lehetséges hatásuk. Hazánk nemzeti biztonsági stratégiája végrehajtásának eszközrendszere. Békefenntartásban és válságkezelésben, béketeremtésben való részvételünk. A migráció magyarországi jellege és hatása. A béke és minősített időszakok, valamint ezek jellemzői.

1.3. A rendvédelem, rendészettudomány alapjai, rendvédelmi, rendészeti funkciók

A tudomány rendszere, rendészettudomány lényege, meghatározó elemei, ezek kapcsolata. A rendvédelmi, rendészeti funkciók fő formái (jelenlét, örökös, legitim fizikai erőszak, információszerzés és rendészeti hatósági jogalkalmazás). A tudomány és innováció, valamint az élethosszig tartó tanulás követelménye.

Az iskolai tudás jellegének átalakulása, tudományos munka célja, lehetőségei, a Tudományos Diákkörök és szakmai-tanulmányi versenyek.

1.4. A rendvédelem, rendészet alapvető fogalmai, értelmezése

Az illem, erkölcs, jog értelmezése, ezek kapcsolata és különbözősége. Az erkölcsi szabályok és társadalmi érvényesülésük.

A biztonság és hozzá kapcsolódó fogalomkörök értelmezése.

A rend és hozzá kapcsolódó fogalomkörök értelmezése.

A rend és a biztonság összefüggéseinek megvilágítása.

A rendészeti tevékenység lényege, megvalósítói.

A védelem és különböző formáinak meghatározása. Rend- és honvédelem, honvédség.

A katasztrófavédelemmel és a büntetés-végrehajtással kapcsolatos fogalmak, kategóriák és jellemzésük (veszély, katasztrófa- és szükséghelyzet értelmezése, tipizálása, katasztrófavédelmi szervezetek, fogház, börtön, fegyház).

Az egyes fogalmak közötti kapcsolatok, összefüggések felismerése.

A kapcsolódó fogalmak komplexitásának megvilágítása.

1.5. Emberi és állampolgári jogok és köteleességek, valamint alkotmányossági előírások, szabályok (az Alaptörvény).

Az állam, állampolgárság fogalma, a hatalommegosztás elve. A törvényhozói és végrehajtói hatalom különbsége, viszonya.

Az országgyűlés, a kormány, a köztársasági elnök, az alkotmánybíróság és más bíróságok, ügyészségek, az alapvető jogok biztosa, valamint az önkormányzatok helye, szerepe, rendeltetése.

A jogrend fogalma, a jogrendszer lényege, az alapvető jogágak és rendeltetésük.

A jogalkotás rendje, a jogszabályi hierarchia lényege.

Az alapvető emberi és állampolgári jogok.

Egyéni és közösségi jogok, állampolgári köteleességek (ENSZ Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, az Alaptörvény Alapvetés, valamint Szabadság és felelősség része, a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvénystb.).

Esetelemzés: a jogok és kötelezettségek érvényesülése egy konkrét példa alapján.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Erkölc, politika, biztonságpolitika, biztonság, nemzetbiztonság, közbiztonság, magánbiztonság, rend, közrend, határrend, honvédelem, rendvédelem, rendészet, külső és belső védelem, katasztrófa, veszélyhelyzet, katasztrófavédelem, globalizáció, migráció, fogház, börtön, fegyház.
------------------------------------	--

Tematikai egység	2. A rendészetért felelős miniszter irányítása alá tartozó rendészeti, rendvédelmi szervek általános jellemzése	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az állam működésének, a társadalmi tagoltság aktuális formájának ismerete. A témával kapcsolatos naprakész médiaközlemények. Személyes tapasztalatok, benyomások a magyar társadalomról, a legfőbb államapparátus mindennapi működéséről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendészetért felelős miniszter irányítása alá tartozó szervezetek helyének, szerepének, irányításának, továbbá az egyes rendészeti, rendvédelmi szervek (Rendőrség, Katasztrófavédelem, Büntetés-végrehajtás) rendeltetésének, lehetséges feladatainak, szolgálati tagozódásaiknak, erőiknek, eszközeiknek a megismerése. Megismerkedés a biztonsági szolgálatok, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (a továbbiakban: BÁH) rendeltetésével, működése sajátosságával. Részismeretek nyújtása az adópolitikáért felelős miniszter felügyelete alá tartozó rendészeti, rendvédelmi szerv, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) vámszerve munkájáról. A tanulók sokoldalúságának és együttműködési készségeinek fejlesztése a témák feldolgozása során.	
Ismeretek/fejlesztési feladatok		
<p><i>2.1. A rendészetért és az adópolitikáért felelős miniszter irányítása, illetve felügyelete alá tartozó rendvédelmi, rendészeti szervek felsorolása, helyük, szerepük, jogállásuk</i></p> <p>A rendészetért felelős miniszter irányítása és az adópolitikáért felelős miniszter felügyelete alá tartozó rendvédelmi, rendészeti szervek felsorolása, elhelyezése (rendőrség, katasztrófavédelem, büntetés-végrehajtás, polgári nemzetbiztonsági szervek, BÁH, NAV vámszerve). E szervek rendeltetése, szerepe és kapcsolódó jogállásuk megnevezése (e szervekre vonatkozó törvények és rendelettel kiadott szolgálati szabályzatok).</p> <p><u>Kiscsoportos otthoni munka:</u> a rendvédelmi szervek szimbólumainak pl.: plakát formájú összegyűjtése.</p>		
<p><i>2.2. A rendőrség feladatai, szervezeti felépítése, szolgálati tagozódása, valamint erői, eszközei</i></p> <p>A rendőrség rendeltetése, összetétele, feladatai, ezek csoportosítása [az általános rendeltetésű rendőrség: az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK), a Terrorelhárítási Központ (a továbbiakban: TEK), a Nemzeti Védelmi Szolgálat (a továbbiakban: NVSZ). A Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ].</p> <p>Az ORFK szervezeti felépítése, szintjei, alapvető szolgálati tagozódása, tevékenységének irányítása, vezetése (szolgálati ágak, szolgálatok és szakszolgálatok).</p> <p>A mindennapi működés alapvető elvei, szabályai és követelményei</p>		

(a működés törvényi szabályozottsága, a feladatok, utasítások ellátásának kötelezettsége, intézkedési, segítségnyújtási és titoktartási kötelezettség lényege). A hivatásos állományú rendőr egyéni ügyei intézésének rendje.

A rendőrség erői, eszközei összetétele, kategorizálása, ezek eltérő vonásai (szervezetszerű, bevonható, együttműködő és segítő erők; a hivatásos állomány, közszolgálati tisztviselők, közalkalmazottak és munkavállalók; műszaki berendezések, technikai eszközök, szolgálati állatok).

Az együttműködés és kapcsolattartás rendje, és az ebben érintett szervek (polgárőrség, önkormányzati rendészeti szervek és egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek, továbbá a személy és vagyonvédelmi szervek, fegyveres biztonsági őrök).

Projektmunka: a TEK, az NVSZ működésére vonatkozó példák leírása.

2.3. A katasztrófavédelem feladatai, szervezeti felépítése, szolgálati tagozódása, valamint erői, eszközei, felszerelései

A katasztrófavédelem rendeltetése, összetétele, alapvető feladatai, szervezeti és szakterületi tagozódása.

A katasztrófavédelem erői, eszközei, felszerelései, ezek azonos és eltérő vonásai.

Katasztrófavédelmi szolgálati és műszaki jellegű tudnivalók.

Tűzoltási és műszaki mentési alapismeretek.

Polgári védelmi és iparbiztonsági jellegű tudnivalók.

Az együttműködés és kapcsolattartás rendje, ebben érintett szervek (mentők, Magyar Honvédség speciális alakulatai, önkormányzatok és állampolgárok).

Projektmunka: a katasztrófavédelem létrejöttének összefoglalása.

2.4. A büntetés-végrehajtás feladatai, szervezeti felépítése, szolgálati tagozódása, valamint erői, eszközei

A büntetés-végrehajtás rendeltetése, összetétele, alapvető feladatai, szervezeti és szakterületi tagozódása. Az ide tartozó szervezeti elemek diszlokációja (elhelyezkedése).

A büntetés-végrehajtás erői, eszközei, felszerelései, ezek azonos és eltérő vonásai.

Az objektumon belüli és azon kívüli tevékenység jellege, ezek teljesítésének formái.

2.5. Egyéb rendvédelmi, rendészeti tevékenységet végző szervek helye, szerepe, alapfeladatai

Az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat rendeltetése, helye, szerepe, feladatai, állománya és eszközei.

A NAV vámszervének rendeltetése, helye, szerepe, feladatai, erői, eszközei, valamint működési rendjének lényege.

A BÁH rendeltetése, helye, szerepe, feladatai, állománya és rendelkezésre álló eszközei.

A közterület-felügyelet rendeltetése, helye, szerepe, alapvető feladatai, állománya és eszközei.

Az egyes rendészeti feladatot ellátók körének megnevezése, működési rendjük lényege.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	A rendészeti, rendvédelmi tevékenységet végző szervek rendeltetése, jellemzése (hely, szerep, feladat, hatáskör-illetékesség, diszlokáció), a szervezetszerű, bevonható erő, műszaki-technikai berendezések, technikai eszközök, szolgálati állatok, együttműködés, kapcsolattartás alapja.
--------------------------------	---

Tematikai egység	3. Szolgálati fellépések, intézkedések és eljárások	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Közvetlenül, közvetett módon szerzett egyéni tapasztalatok a rendvédelmi szervek (kiemelten a rendőrség, katasztrófavédelem) napi működéséről, állampolgárokkal szembeni eljárásairól. A regionális és az országos média aktuális tudósításainak a rendészeti szervekre vonatkozó információinak, adatainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendőrség által alkalmazott intézkedések, kényszerítő eszközök, továbbá az ezekre vonatkozó elvek, követelmények lényegének az állampolgári jogokkal – különös figyelmet fordítva a fogyatékos személyeket megillető jogokra, egyenlő bánásmódra– összefüggésben történő megismerése, értelmezése. A megjelenés, fellépés jelentőségének felismertetése a foglalkozások és a szerepjáték során. Annak elfogadtatása, hogy a rendőr az állampolgárokért van és nem fordítva, valamint annak megértetése, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazása csak méltányolható szituációkban történhet. A rendőrség, a katasztrófavédelem és a büntetés-végrehajtás lehetséges szolgálati formáinak a megismerése.	
Ismeretek/fejlesztési feladatok		
<p><i>3.1. A rendőri intézkedések, a kényszerítő eszközök, valamint ezek használata</i></p> <p>A rendőri intézkedés lényege, csoportosítása, és az intézkedés alá vont viselkedése, különös tekintettel a fogyatékoság felismerésére és a fogyatékos emberekkel való különleges bánásmód tanúsítására. A szolgálati fellépés menete. Az emberi és állampolgári jogok, valamint a rendőri intézkedések kapcsolata. A személyi szabadságot nem korlátozó intézkedések felsorolása, azok lényege. A személyi szabadságot korlátozó intézkedések felsorolása, részletes jellemzése.</p> <p>Egyéni és csapat kényszerítő eszközök és alkalmazásuk korlátai, szabályai. A közbiztonságra különösen veszélyes eszközök.</p> <p>A rendőri intézkedésekkel és a kényszerítő eszközök alkalmazásával szembeni követelmények és ezek tartalma.</p> <p><u>Szerepjátékok:</u> szolgálati fellépést kezdeményező rendőr.</p> <p><i>3.2. A rendőrség által alkalmazott őr, járőr szolgálati formák, tevékenységek és jellemzőik</i></p> <p>Szolgálati formák felsorolása, jellemzői. A járőr és őrszolgálati formák különböző változatai, ezekkel kapcsolatos alapvető előírások.</p> <p><i>3.3. A katasztrófavédelem intézkedései, eljárásai</i></p>		

A katasztrófavédelem által alkalmazott szolgálati formák, szolgálat ellátási módozatok. Tűzoltási-műszaki mentési beavatkozási, iparbiztonsági tevékenységi formák és jellemzőik.

3.4. A büntetés-végrehajtási szervek intézkedései, eljárásai

A büntetés-végrehajtás által alkalmazott szolgálati formák, szolgálat ellátási módozatok. Őrzési, kísérési, figyelői jellegű szolgálati formák és jellemzőik.

3.5. Egyéb rendvédelmi, rendészeti szervek működésének lényege

A polgári titkosszolgálatok, a BÁH, a NAV, a közterület-felügyelet, a polgárőrség, a személy és vagyonvédelem területén az öltözet, az azonosító jelek, a megjelenés és a működésszabályai.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Emberi, állampolgári jogok, kötelességek, szolgálati fellépés, szolgálatra alkalmasság, intézkedések, kényszerítő eszközök, követelmények az intézkedésekkel és a kényszerítő eszközökkel kapcsolatosan, megjelenés-öltözet, szolgálati formák, járőr- és őrszolgálat, bevetés, kármentés. A személy- és vagyonvédelem, a polgárőrség, a közterület-felügyelet jellemzői. A köz- és magánterület fogalma, a hatósági személy meghatározása. A közbiztonságra különösen veszélyes eszközök.
------------------------------------	--

Tematikai egység	4. A rendvédelmi, rendészeti szervek tagjaival kapcsolatos tudnivalók	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A rendvédelmi, rendészeti szervek tagjaival kapcsolatos társadalmi elvárások, követelmények. A hivatásos állományúakkal kapcsolatos közvetlen, illetve közvetett egyéni tapasztalatok, a hozzátartozók kapcsolódó véleményei, értékeit. A rendszeret, a segítőkészséget és az egyenruha iránti vonzódást alakító személyes tényezők.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendvédelmi, rendészeti szervekbe történő bekerülés, az ezzel kapcsolatos követelmények, elvárások, lehetséges juttatások megismerése. A különleges jogviszony értelmének, lényegének felismertetése, annak elfogadtatása, hogy ez a pálya nehézségekkel is jár azok számára, akik nem eléggé elkötelezettek, motiváltak. A hierarchia és más sajátos szabályok, előírások, továbbá a vonatkozó etikai normák feldolgozása, megértése, az alakosság bemutatása a tanulók által. A hatályos életpálya modell lényegének megismerése, megértése, ezekkel kapcsolatos vélemények megfogalmaztatása.	
Ismeretek/fejlesztési feladatok		
<p>4.1. A rendvédelmi, rendészeti szerv tagjává válás általános lehetőségei, követelményei és a felvételi eljárás menete</p> <p>A rendvédelmi, rendészeti szervek jövődő hivatásos állományú tagjaival szembeni egészségügyi, pszichológiai, fizikai és feddhetetlenségi követelmények, elvárások.</p> <p>A felvételi eljárás menete, ennek szakaszai a rendészeti szakközépiskolákban és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudomány Karán. A felvételi döntés során többletpontokat</p>		

jelentő tényezők megnevezése.

Információgyűjtés vagy esetelemzés: a felvételi pontszámok alakulása a rendvédelmi jellegű tanintézetekben. A rendészeti, rendvédelmi hivatásos állomány társadalmi megítélése, és elhelyezése a foglalkozások sorában.

4.2. Az egyes rendvédelmi, rendészeti szervekre vonatkozó sajátos követelmények, eltérések, szociális és társas kompetenciák

Az egyes rendvédelmi, rendészeti szervezetbe történő bekerülés és a munka eltérő sajátosságai, lehetőségei. A példamutatás alakulása.

Általánostól eltérő kompetenciák a rendvédelmi, rendészeti szervezetben. Hátrányos megkülönböztetés tilalma.

Esettanulmány készítése: egy meghatározott rendvédelmi szerv állományába történő bekerülés bemutatása.

4.3. Alakítás, valamint a szolgálati érintkezés szabályai

Függőségi viszonyok, alá-fölérendeltség, előjáró, feljebbvaló, alárendelt, szolgálati érintkezés, jelentkezések-jelentések rendje, egyéni ügyintézés menete, fegyelmi helyzet, kártérítés.

Alakítás és tiszteletadás különféle lehetőségei.

4.4. Az egyes rendvédelmi, rendészeti szervek állományának szolgálatellátással összefüggő jogai, kötelességei, etikai követelményei

A megismert rendvédelmi, rendészeti szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálatellátással kapcsolatos jogai és kötelességei. Az egyes állampolgári jogokról való önkéntes lemondás lényege. A feddhetetlenség és a jó hírnév követelménye, ezek alakulásának ellenőrzése. A rendvédelmi, rendészeti szervek tagjaira vonatkozó etikai normák, fegyelmi, kártérítési előírások.

4.5. Az egyes rendvédelmi, rendészeti szervek személyi állományának járandóságai, juttatásai, valamint karrierlehetőségei

A hivatásos állományúakat megillető pénzbeli és egyéb juttatások. Lehetséges kedvezmények, támogatások. Életpálya és karrierlehetőségek, munkavállalói szabályok.

Mérleg készítése: a rendvédelmi, rendészeti szervek hivatásos állományára „adok” és „kapok” kosara.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felvételi követelmények, az alkalmazás feltételei, eljárások, juttatások, társadalombiztosítás, nyugdíjjárulék, megtakarítás, forrás, munkaerőpiac, munkaadó, munkavállaló, foglalkoztatás, munkaviszony, önéletrajz, motivációs levél, munkajog, munkaszerződés, feddhetetlenség, jó hírnév, példamutatás, felelősségvállalás. A hátrányos megkülönböztetés tilalma.
------------------------------------	---

Tematikai egység	5. Munka-, környezet- és egészségvédelem	Órakeret 9 óra
-------------------------	---	---------------------------

Előzetes tudás	Történelmi és földrajzi ismeretek a társadalmi-gazdasági makro folyamatok jellegéről, a rendvédelem, rendészet területén dolgozók helyzetéről, személyes és médiából vett példák alapján.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A munka-, környezetvédelem lényegének, szabályainak megismerése, ezek és az egészséges életmód szükségességének elfogadtatása, a természeti kincseink megővésére való nevelés megvalósítása.</p> <p>A rendészeti, rendvédelmi szervek tevékenységével járó segítői, védelmi teendőkből következően az elsősegélynyújtás alapvető fogásainak, az erre szolgáló eszközök használatának megismerése, ezek szakszerű alkalmazására való felkészítés végrehajtása, a segítőkézség, az embertársi tisztelet érzésének megerősítése.</p>
Ismeretek/fejlesztési feladatok	
<p><i>5.1. A munka- és környezetvédelem lehetőségei, szabályai</i></p> <p>A munkavédelem fogalma, fő területei, a baleset, munkabaleset lényege. A rendvédelmi, rendészeti szerveknél érvényesülő munkavédelmi szabályok, előírások. A környezetvédelem fogalma, területei, érvényesülése a rendvédelmi, rendészeti szerveknél és az iskolai környezetben. Figyelem az utódok lehetőségeire, fenntartható fejlődés elvei. „Gondolkodj globálisan – cselekedj lokálisan.”</p> <p><u>Vita vagy esetelemzés:</u> személyes jövőképek, a világ előregedése.</p> <p><i>5.2. Az egészségvédelem és elsősegélynyújtás alapjai</i></p> <p>Az egészség és az egészséges életmód lényege, önkárosítások elkerülése. A baleseti helyszínek jellege, tájékozódás és teendő a baleset helyszínén különböző esetekben. A segíteni tudás alapfeltétele, eszköz nélküli elsősegély nyújtása. Az életjelenségek, eszméletvesztés, sebek, vérzések, törések, mérgezések, „hirtelen halál” felismerése, ellátása. Újraélesztés eszköz nélkül és félautomata defibrillátorral.</p> <p><u>Tevékenységi algoritmus</u> készítése különféle, egyénileg meghatározott elsősegélynyújtási helyzetekre vonatkozóan.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Baleset, munkabaleset, fenntartható fejlődés, takarékoság, felelősségvállalás, egészség, egészségvédelem, egészséges életmód, elsősegélynyújtás, segítségadás, az egyén állapotára mutató tünetjelek.
A fejlesztés várt eredményei évfolyam végén	A tanulók megismerik a legalapvetőbb kapcsolódó fogalmakat, azok tartalmát, egymáshoz való viszonyát. Képet kaphatnak a magyar rendvédelmi és rendészeti szervek rendeltetésére, helyére, szerepére, feladataira vonatkozóan. Részletesen tájékozódhatnak a rendvédelmi, rendészeti szervek hivatásos állományába kerülés követelményeiről, a felvételi eljárás menetéről.

	<p>Betekintést nyernek a rendőrség, a katasztrófavédelem és a büntetés-végrehajtás mindennapi tevékenységébe, erőire, eszközeire vonatkozóan. Részletes információkat szerezhhetnek a rendőrség, a katasztrófavédelem és a büntetés-végrehajtás által alkalmazandó intézkedésekről, fellépésekről, kényszerítő eszközökről, illetve ezek korlátairól.</p> <p>Megismerhetik a már állományban lévők jogait, kötelességeit, járandóságait, juttatásait.</p> <p>Benyomásaik alakulhatnak ki a rendvédelmi, rendészeti szervek általi munka-, baleset- és környezetvédelem lehetőségeiről. Konkrét jártasságot szerezhhetnek a legalapvetőbb elsősegélynyújtásban.</p>
--	--

12. évfolyam (heti: 2 óra)

Témakör neve	Javasolt óraszám
Tereptani alapok és tájékozódás	11
A jogellenes cselekmények, valamint ezek elleni fellépés lehetőségei, jogszabályi alapjai	45
Összes óraszám:	56

Tematikai egység	1. Tereptani alapok és tájékozódás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Földrajzi ismeretek a terepről általában, kiemelten a magyarországi terepviszonyokról. Túrakkal, utazásokkal, a GPS-szel kapcsolatos személyes élmények.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A terep fogalmának és hatásának, a terepen való tájékozódásnak a megismertetése, továbbá a terep és alkotóelemei szerepének megértetése a rendvédelmi jellegű feladatok végrehajtása során.</p> <p>A földrajzi helymeghatározáshoz szükséges eszközök, lehetőségek megismerése, végrehajtása erre szolgáló speciális és szükségeseszközökkel. A GPS-alapú földrajzi helymeghatározás elvének, gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek megismertetése. A természet szeretetének erősítése, szépségének bemutatása.</p> <p>A közúti gépjárművek nemzetiségi jelzéseinek és a különféle rendszámablák jellemzőinek, egyedi ismertető jegyeiknek a megismerése, felismerése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési feladatok		
<p><i>1.1. A terep jellemzői és a térképhasználat alapjai</i></p> <p>A terep, a térkép fogalma, fajtái, jellemzői és használata. Az álláspont, valamint a világtájak meghatározása.</p> <p><i>1.2. A terepen történő tájékozódás lehetőségei, eszközei, módszerei</i></p> <p>Az iránytű, a tájoló, a távcső és a GPS fő részei, működési elve, használata a terepen történő tájékozódások során.</p>		

<p><i>1.3. Közúti gépjárművek nemzetiségi jelzései és a magyar rendszám táblák</i></p> <p>A közúti gépjárművek ország jelzései, a magyar rendszám táblák formái, részei és ismertető jegyei.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Terep fogalma, fajtái, terep jellegzetességei, térkép, tájoló, távcső, GPS, közúti gépjárművek, nemzetközi jelzések, rendszám táblák és kellékeik.</p>

Tematikai egység	2. A jogellenes cselekmények, valamint ezek elleni fellépés lehetőségei, jogszabályi alapjai	Órakeret 45óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az Alaptörvény lényege, főbb részei, az erkölcs, a jog lényege, jellemzői és ezek egymáshoz való viszonya. Az állam jogszerű működésével kapcsolatos közvetlen és közvetett tapasztalatok a médiából, valamint a tanulók mikrokörnyezetéből.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A jogellenesség, a társadalomra való veszélyesség felismertetése, megértetése. A jogszerű, törvénytisztelő magatartás, gondolkodás erősítése a diákokban, valamint az áldozattá válás elkerülése lehetőségeinek a bemutatása. A leggyakoribb szabálysértések és bűncselekmények törvényi tényállásának megértése, az ebben érintettek megnevezése, a büntetőeljárás lényegének, mozzanatainak a megismerése. A gyűlölet-bűncselekmény felismerése. Az elkövetőkkel szembeni lehetséges szankciók és mentesítések részleteinek a meghatározása. A kriminalisztika, kriminológia viszonyának, elhatárolásának megértése, lehetséges eszközei tudatos felhasználásának, alkalmazásának elsajátítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési feladatok</p>		
<p><i>2.1. Jogellenes cselekmények értelmezése, kategorizálása</i></p> <p>A jogellenes cselekmények értelmezése, felosztása, az azokkal szembeni fellépést meghatározó alapvető normák. A jogellenes cselekmények felosztása társadalomra veszélyességük szerint. Leggyakoribb veszélyek a fiatalokra. A bűn és a balesetek megelőzésének lehetőségei.</p> <p>A társadalomra veszélyes emberi magatartásokat leíró legfontosabb szabálysértési és büntető jogszabályok megnevezése.</p> <p><u>Esetleírás:</u> tetszőlegesen megválasztott jogellenes cselekmény leírása, behatárolása.</p>		
<p><i>2.2. Szabálysértésekkel kapcsolatos alapismeretek</i></p> <p>A szabálysértés fogalma, elkövetői, a felróhatóság és a felróhatósági akadályok. A feljelentés és bejelentés lényege. A tényállási elemek és ezek lényege. Szabálysértési kényszerintézkedések. A szabálysértési eljárás szakaszai. A szabálysértési ügyekben eljáró hatóságok és az eljárásban résztvevő személyek, és ezekre vonatkozó alapvető szabályok. Az</p>		

elkövetőkkel szembeni szankciók, szabálysértési büntetések és intézkedések. A rendőrségi gyakorlatban leggyakrabban előforduló szabálysértések, szabálysértési csoportok. Az egyenlő bánásmóddhoz való jog érvényesülésének elősegítése a szabálysértési eljárás során.

Esetleírás: tetszőlegesen megválasztott szabálysértés leírása, behatárolása.

2.3. Bűncselekményekkel kapcsolatos alapismeretek

A bűncselekményfogalma. A törvényi tényállás meghatározása. A bűncselekményeknek a kiszabható büntetés alapjáértörténő csoportosítása. A terhelt és a sértett. A tettesi és részesi magatartás közötti különbségek.

Az elkövetőkkel szemben alkalmazható büntetések és intézkedések. A büntethetőséget kizáró vagy korlátozó okok. A büntethetőséget megszüntető okok. A büntetőjogi felelősségre vonás egyéb akadályai.

A rendőrök által tapasztalt leggyakoribb bűncselekmények és jellemzőik.

Az élet, a testi épség és az egészség elleni bűncselekmények, a vagyon elleni és a vagyon elleni erőszakos bűncselekmények, a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények, a gyermekek érdekét sértő és a család elleni bűncselekmények, valamint a közlekedési bűncselekmények meghatározó jellemzői.

Esetleírás: tetszőlegesen megválasztott vagyon, élet elleni vagy közlekedési bűncselekmény leírása, behatárolása.

2.4. Büntetőeljárás-jogi alapok

A büntetőeljárás-jog helye a jogrendszerben, célja és jogforrásai. A büntetőeljárás alapvető rendelkezései és ezek csoportosítása.

A büntetőjog és a büntetőeljárás-jog kapcsolata. A büntetőeljárás menete, szakaszai.

A büntető ügyekben eljáró hatóságok. A bíróság, az ügyész, a nyomozó hatóságok tagja. A büntetőeljárásban részt vevő személyek (terhelt, védő, sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, egyéb érdekelt, képviselők, segítők, támogató) szerepe a büntetőeljárás során. A bizonyítás, valamint annak eszközei. A szakértő, a tolmács. A tanú és a terhelt meghatározása, ezek jogai és kötelezettségei. A tanúvallomástételének akadályai. A terhelti megnevezés változásai az eljárás menetében. A védő szerepe, jogai. A sértett fogalma, jogai, kötelességei. A büntetőeljárás kényszerintézkedései, ezek csoportosítása.

Az egyenlő bánásmóddhoz való jog érvényesülésének elősegítése a büntető eljárás során.

2.5. Kriminálisztikai alapismeretek

A kriminálisztika fogalma, összetevői és ezek szerepe a bűnüldözésben. A bűncselekmény nyomozása során alkalmazható krimináltechnikai eszközök. A büntetőeljárás cselekmények és az azokkal kapcsolatos krimináltaktikai ajánlások, módszerek. A hátrányos helyzetben lévőkkel, deviáns magatartást tanúsítókkal szembeni toleráns magatartás. A nyomok lehetséges formái, felismerése, megőrzése. A bizonyítás célja, eszközei. A kihallgatási taktikák. A konfliktusok elkerülésének, kezelésének lehetőségei.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jogellenes cselekmények, társadalomra való veszélyesség, szabálysértés, felróhatóság, bűncselekmény, gyűlölet-bűncselekmény, bűntett, vétség, terhelt és sértett, áldozattá válás lehetőségei, tettes-részes, büntethetőségi akadályok, az ártatlanság vélelme, büntető eljárásban résztvevő személyek, a terhelt, a sértett, a tanú, tanúvallomás, büntetőeljárás kényszerintézkedések, kriminalisztika, krimináltechnika, kriminálmétodika, krimináltaktika, kriminalisztikai azonosítás, nyomok, nyomok megóvása.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei évfolyam végén	Bővebb ismereteket szerezhetnek a terep, a térkép, az iránytű, a távcső rendeltetéséről, jellemzőiről, elemi jártasságot a tájékozódások során történő felhasználásukról. A tanulók megismerhetik a jogellenes cselekményeket, és azok társadalomra veszélyességét. A feldolgozás során alakul és tudatosabbá válik viszonyuk a rendhez a szabályok betartása szükségességéhez. Olyan megközelítések alakulhatnak ki, amelyek útmutatást adnak a jogkövető állampolgárrá váláshoz. E tudás birtokában képesek lehetnek a mindennapi életben felmerülő erkölcsi problémák felismerésére és kezelésére. A második tematikai egység feldolgozása által értékítéleteiket valószínűleg ésszerű érvekkel tudják majd alátámasztani, képesek lehetnek a felelős mérlegelésen alapuló döntések meghozatalára. Kialakulnak és fejlődnek az etikai-jogi jellegű és közéleti vitákban való részvételhez, saját álláspontjuk megvédéséhez, illetve továbbfejlesztéséhez szükséges készségek és képességek. Képesek lehetnek elfogadni, megérteni és tisztelni a magukétól eltérő nézeteket is, amennyiben megfelelő érvekkel alátámasztottak. Képesé válnak a fogyatékos felismerésére és a fogyatékos embereket megillető egyenlő bánásmód követelményének megtartására. Tisztában lehetnek azzal, hogy mi vár arra a személyre, aki összeütközésbe kerül a törvénnyel. Megismerhetik ezek jogait, kötelességeit, lehetőségeit, az áldozattá válás elkerülésének lehetőségeit.
--	---